

MẸ NĂM DƯỚI NHÃN QUAN HIỆN SINH

1. Tối thứ năm 19/7, tôi lại được trực tiếp nói chuyện với Nguyễn Thị Tuyết Lan, mẹ của tù nhân Mẹ Năm. Mở đầu, cô nói “em đã nhận và đọc bài ‘Đi tìm thời gian đã mất’ của thầy viết về mẹ con em, do các bạn Thánh Tâm từ khắp nơi chuyển đến cho em.” Tôi hỏi: “Và họ nói sao về bài đó?” Cô đáp: “Họ không tin bài đó là của thầy, vì thầy dạy tiếng Pháp không thể viết rành tiếng Việt như vậy.” Tôi cười.

Sau đó, cô thông báo là cho tới nay đã nhận được tiền ủng hộ của 13 vị và hứa, nói chuyện xong, sẽ nhờ tôi chuyển danh sách và lời cảm tạ của cô và con gái, Mẹ Năm, đến tất cả ân nhân.

2. Tiếp theo, tôi xin phép được hỏi vài câu về đời tư, gia đình và Như Quỳnh. Tôi chỉ lắng nghe, để cho cô tự nhiên, mà không ghi, không hỏi thêm chi tiết, chỉ rảnh nhớ. Cô cho biết gia đình cô theo đạo Công giáo. Chồng cô, tức cha của Như Quỳnh, là một quân nhân Biệt Động Quân bị thương bởi đạn VC. Cha cô mất đã lâu. Mẹ cô mất vào tháng 4, năm nay.

Gia đình cô, trước 1975, cư ngụ tại Thanh Hải (Đồng Đế), gần trường Trinh Vương của các bà sơ, nơi cô theo học khi nhỏ, và hàng tuần đi lễ tại nhà thờ Vĩnh Phước (An Tôn), mà cha tôi là “ông câu họ” (danh xưng bây giờ là Chủ tịch Hội Đồng Giáo Xứ), và ông cậu ruột cô, em của mẹ cô, là “ông biện Trung” (một thành viên trong HĐGX), ở gần nhà tôi. Cô biết, và nói đúng, tên cha mẹ tôi, và nhà tôi ở Xóm Bống, đường Tháp Bà, “gần nhà cậu Trung của em”, và kể vanh vách tên những người cư ngụ tại Xóm Bống trước 1975, mà chính tôi vì học ở Sài Gòn và đi lính xa chỉ biết mang máng. Khiến tôi ngạc nhiên, thích thú, vì cô vừa là đồng hương Nha Trang nói chung vừa là đồng hương Xóm Bống nói riêng.

Sau này, gia đình cô dời qua thành phố Nha Trang sinh sống, và học tại Thánh Tâm đến lớp 10, rồi trường Hưng Đạo của Linh Mục Benoît Phuong, dưới chân Nhà Thờ Núi, cho đến khi đậu Tú Tài II. Tại Thánh Tâm, cô kể, cô học cùng lớp với Mộng Hằng, người Huế (cô dừng lại, đột ngột hỏi, “thầy có nhớ Mộng Hằng, xinh đẹp và dễ thương, học Pháp Văn với thầy không?”), lúc ấy là người bạn thân nhất, bây giờ nghe nói đang ở Nam Cali. Ngoài Mộng Hằng, cô còn là bạn đồng lớp với Tôn Nữ Thu Dung, mà hôm nay tôi

mới biết, là nhà văn nổi tiếng được nhiều người ái mộ. Tuyết Lan còn nhắc thêm tên vài thầy cô. Tôi nghĩ bụng, TL là dân Thánh Tâm thứ thiệt.

Tại thành phố Nha Trang, lúc đầu gia đình ở một địa chỉ khác, hàng xóm rất tử tế. Nhưng từ lúc Như Quỳnh tham gia hoạt động chính trị và bị bắt lần đầu, năm 2009, thì mỗi sáng trước cửa nhà thấy có một đồng phân heo, phân người do ai ném vào, rất hôi thối, tốn công dọn rửa. Lối xóm có người bắt đầu nói xỏ xiên, bàn tán, bóng gió. Chưa kể, có một chiến dịch bịa đặt và bêu xấu về đời tư của Như Quỳnh. Sau, chịu không nổi, phải đổi về địa chỉ hiện tại, ở Xóm Mới.

3. Như Quỳnh bị bắt đi bắt lại nhiều lần, điều mà ai cũng biết, và đăng trên báo chí, từ 2009 đến 2016. Đến ngày 10/10/2016 thì bị bắt hẳn và giam tại Cam Ranh, và bị Tòa Sơ thẩm Nha Trang kết án 10 năm tù giam, và ngày 29/6/2017, bị xử lại, và Tòa chung thẩm y án. Trong phiên tòa này, Tuyết Lan không được phép vào tham dự, vì Công An lấy cớ là phòng xử không đủ chỗ.

Sau phiên xử, Tuyết Lan kể, cô đưa cho một Đại tá Công An một quyển Thánh Kinh nhờ trao giùm lại cho Như Quỳnh. Đúng là giao trứng cho ác. Vì, quả nhiên, ra Thanh Hóa thăm con lần đầu, khi nghe con kể không nhận được sách, Tuyết Lan tức giận đi tìm gặp tên Đại tá cai tù tại văn phòng, nhưng y tìm cách lẩn tránh. Lần thăm nuôi sau, bất ngờ gặp y tại văn phòng trại, cô hỏi: “Tại sao ông không đưa quyển Thánh Kinh cho con gái tôi?”, thì y quắc mắt, hỏi ngược: “Tại sao tôi có nhiệm vụ phải trả lời câu hỏi của chị?” TL kể tiếp: “Bấy giờ, em nổi khùng lên, không biết sợ là gì nữa. Em đấu lý với y, đại khái em nói, một người đàn ông lịch sự và biết tự trọng, nhất là một đại tá Công an, phải phục vụ và làm gương tốt cho nhân dân, nghĩa là phải biết giữ đúng lời hứa, lại là lời hứa đối với gia đình một nữ tù nhân mà số phận bị ông nắm giữ trong tay. Ông đã lẩn tránh tôi, bây giờ ông bảo ông không có bổn phận trả lời cho tôi. Như vậy nghĩa là làm sao?”

Nghe đến đây, tôi khoái quá, bật cười, hỏi đùa: “Em cãi hay lắm, làm sao thằng đại tá đó chịu nổi? Có phải em gốc Quảng Nam?” Tuyết Lan không hiểu ý tôi, thành thật trả lời: “Không, em gốc Bắc di cư, năm 1954, cha mẹ vô Nha Trang, từ lúc em chưa sanh! Em sanh ra tại Nha Trang!”

4. Sau đó, Tuyết Lan kể về cuộc sống khổ cực của Như Quỳnh trong nhà tù Thanh Hóa, đúng y như trong những bài viết mà tôi đã đọc trước đây. Bị một con nặc nô đồng tù chửi rửa, vô cớ, bằng những câu quá tục tĩu, mà “tụi em cả đời chưa bao giờ nghe”. Như Quỳnh yêu cầu được đổi phòng. Lúc đầu cai tù từ chối. Sau cho một phòng, gọi là riêng, nhưng trống trải, nhà cầu, nhà tắm không cửa, không phen che, người ngoài thấy hết. Một bữa, Quỳnh nhai cơm thấy có mùi vị lạ, và sau đó bụng khó chịu, ói ra hết. Nghi ngờ có âm mưu đầu độc, và để phản đối điều kiện sống quá tồi tệ và khắc nghiệt đối với một

(nữ) tù nhân, Quỳnh quyết định tuyệt thực. Dưới đây là nguyên văn cuộc đối thoại giữa Tuyệt Lan và tôi về chuyện tuyệt thực của Mẹ Năm:

NKQ: Tôi nhận thấy tuyệt thực là phương cách đấu tranh bất bạo động của những người yếu thế để phản đối ai đó và điều gì đó. Trước kia, phương cách này, cũng như tự thiêu, rất hữu hiệu, mang lại kết quả tốt, nhất là ở các nước văn minh, tôn trọng mạng sống con người. Bây giờ, ở các nước độc tài, đảng trị, nhất là VN, người ta không quan tâm, hay không quan tâm nhiều, đến nữa, sống chết mặc bây. Ngay tại Liên Hiệp Quốc, Ủy Ban Bảo Vệ Nhân Quyền gồm toàn những nước vi phạm nhân quyền nhiều nhất, như Tàu Cộng, Venezuela, Nga, Syria... khiến Tổng Thống Trump của Mỹ phải rút ra khỏi Ủy Ban ấy, để phản đối. Vì vậy, tôi đã suy nghĩ kỹ, và đã tham khảo ý kiến của vài bạn thân cùng lập trường chính trị, và đề nghị với em, lần sau, nếu thăm gặp Quỳnh, em nên khuyên cháu ngưng tuyệt thực. Không có lợi cho cuộc tranh đấu, mà có thể thiệt hại đến thân.

TL: *Em biết. Và đã nhiều lần nói với nó ngưng tuyệt thực. Thấy nó ốm yếu, xanh xao quá, bước đi không vững, em xót xa lắm, đã phải khuyên nó như vậy rồi. Nó cương quyết không chịu. Em phải nói với nó, con còn hai đứa con thơ dại, bây giờ mẹ còn nuôi và lo cho các cháu được, nay mai mẹ già yếu, hoặc nằm xuống, mà rủi con chết, lấy ai nuôi và chăm sóc chúng nó? Con phải sống. Nó trả lời: “Mạng sống của con đâu đáng kể, nhưng những gì con làm cho đất nước mới quan trọng, có ý nghĩa”.*

NKQ: Đúng là như vậy. Nhưng dựa trên kinh nghiệm bản thân của tôi, chín năm ở tù VC bị đói triền miên, em nên cố gắng thuyết phục cháu rằng muốn tranh đấu dài lâu thì phải có sức. Và ăn uống là một điều kiện cần thiết để nuôi thể xác cho có sức mạnh và cái đầu cho tỉnh táo. Đói quá, đầu óc không thể hoạt động được, chỉ vật vờ, buông xuôi, không còn làm gì được nữa... Nếu sợ bị đầu độc, thì khuyên Quỳnh ăn thức ăn của gia đình tiếp tế.

TL: *Dạ, cảm ơn thầy. Ngày 2 tháng 8, là tới ngày thăm nuôi, em đã mua vé máy bay rồi. Đồ thăm nuôi chỉ được 5 ký thôi, kể cả sách vở và sách kinh, vì Quỳnh ngoan đạo, luôn cầu xin Chúa, và Chúa luôn thương yêu và giúp đỡ nó một cách đặc biệt. Em sẽ cố gắng thuyết phục Quỳnh ngưng tuyệt thực, nhưng em biết tánh nó cứng đầu lắm...*

NKQ: Không phải cứng đầu, mà là cương quyết. Cảm ơn em.

5. Nói chuyện với Tuyệt Lan xong thì đã quá khuya, tại Portland, và đã sang trưa ngày 20/7 bên VN rồi, tôi mở tin tức, và biết được công dân Mỹ Will Nguyễn thoát khỏi án tù, nhưng bị Tòa án Rừng Rú VC trục xuất ra khỏi nước ngay.

Theo báo quốc doanh Thanh Niên, ngày 20/7, 11:25, do các thân hữu phe ta chuyển, tôi đọc được như sau:

“Trong lời nói sau cùng, Việt kiều Mỹ Nguyen William Anh mong HĐXX khoan hồng để bị cáo về Mỹ tiếp tục con đường học tập. Nguyen William

Anh bị trục xuất vì hành vi gây rối trật tự công cộng. [...]

Tại phiên tòa, William thừa nhận toàn bộ hành vi phạm tội. Bị cáo khai đã mua vé máy bay từ đầu tháng 6/2018 để về Việt Nam du lịch. Trong thời gian chuẩn bị về, bị cáo có lên mạng tìm hiểu thông tin về Việt Nam thì thấy có thông tin về việc biểu tình nên tham gia.

William khai trước tòa là chưa tìm hiểu sâu về 2 dự luật trên nhưng muốn tìm hiểu về con người, văn hóa Việt Nam nên hòa vào dòng người cùng biểu tình”.

Báo Thanh Niên là Fake News VN thô tả đối với chúng ta, tin chúng nó là bán hết thóc giống. Tôi bèn đi tìm tin tức trên Truyền Thông An Nam Phe Ta và Tin Tức (tương đối) Trung Thực Mỹ, như Fox News, về chuyện Will Nguyễn xin tòa án VC khoan hồng. Nhưng tất cả chỉ loan tin vắn tắt: Mỹ hài lòng, vì Will “được” trục xuất, mà không thấy đăng tin về việc Will xin lỗi. Hỏi gia đình ở Sài Gòn, thì không ai được, và không ai có nhu cầu, vào tham dự, và họ cũng chỉ theo dõi tin tức trên ti-vi và báo chí. Nhưng họ thêm: “Vụ những người tổ chức biểu tình đang đêm bị Công An Côn Đồ bắt cóc vào đồn là có thật, bị tra tấn, đánh đập là có thật, bị đưa lên ti-vi xin lỗi nhà nước và cả nhân dân là có thật. Thì không có gì lạ trong vụ Mỹ kiều Will Nguyễn, nếu chuyện anh ta xin lỗi trước tòa là chuyện có thật...” Nghĩa là anh ta đã bị tra tấn, đánh đập, hù dọa, trước khi ra tòa, như những nạn nhân vô tội, đáng thương khác, trên đất nước VN.

6. Tuy nhiên, nghĩ về Như Quỳnh, và Tuyết Lan, và những nữ lưu can trường khác, hậu duệ lẫy lừng của bao anh hùng tiền nhân trong lịch sử chống ngoại xâm phương Bắc, tôi thấy lòng buồn kỳ lạ. Một nỗi buồn không tên, mệnh mông, cứ ám ảnh giấc ngủ không đến, khác với thường đêm. Lại miên man nghĩ đến cuộc đời, đến định mệnh, đến sự phi lý khôn cùng của kiếp sống, đến nỗi bất hạnh của con người, đến những bài triết học ngày cũ. Đến Nguyễn Ngọc Như Quỳnh, liễu yếu đào tơ, đang bị dọa dẫm, đập vùi trong nanh vuốt của loài thú rừng VC dã man, cực kỳ ác độc, duy nhất còn sót trên quả địa cầu chúng ta. Đến tất cả những tù nhân chính trị ở quê nhà. Đến Jean-Paul Sartre và học thuyết hiện sinh (existentialisme) nổi tiếng cho mãi đến hôm nay –còn được áp dụng cho trường hợp nữ anh hùng Mẹ Năm. Quả vậy, cũng như Như Quỳnh, mọi người chúng ta sinh ra đều có một bản thể (essence) giống nhau, như cỏ cây, như viên đá cuội, vô tri vô giác. Hơn nhau, và khác nhau, là ở sự lựa chọn và hành động. Ngồi nói, mình có ý định (intention) thôi, chưa đủ. “Hỏa ngục lát đầy những thiện ý”, Sartre cảnh báo trong Huis-

Clos. Chỉ có sự lựa chọn, khó khăn và đầy dấn vất (angoisse) mới có thể biến bản thể thành hiện hữu (existence), hay hiện sinh. Và như vậy, con người mới có thể tìm được sự tự do đích thực, ngay khi bị giam giữ trong ngục tù, hay trong bối cảnh rộng lớn hơn, lúc đất nước bị quân thù chiếm đóng (occupation).

Tự do tuyệt đối và cao quý đó, Mẹ Năm Nguyễn Ngọc Như Quỳnh, với sự lựa chọn dũng cảm và hành động phi thường, nhất quyết không chịu hạ mình khóc lóc, cầu khẩn, xin ban cho điều gì, đã và đang tìm thấy trọn vẹn trong trại giam Thanh Hóa của loài ác quỷ, man rợ và đê hèn.

Portland, thứ bảy 21/7/2018
NLGO

